

ДІАЛЕКТНА ЛЕКСИКА В ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ

Б. О. Коваленко (Кам'янець-Подільський)

УДК 811.161.2'282(477.43):821.161.2(0.032)

ВІДБИТТЯ РИС ПОДІЛЬСЬКОГО ГОВОРУ В РУКОПИСНІЙ СПАДЩИНІ С. РУДАНСЬКОГО, А. СВИДНИЦЬКОГО, М. КОЦЮБИНСЬКОГО

Період XIX – початку XX ст. позначено тим, що українська літературна мова не була єдиною та уніфікованою. Першопричиною цього було державне роз'єднання історичної української території. „Єдності літературної мови, – зазначав В. Русанівський, – у той час ще не було: Наддніпрянина користувалася літературною мовою Шевченка – Куліша – Грінченка, Галичина й Буковина – галицьким варіантом, що всмоктав у себе багато полонізмів і регіоналізмів, Закарпаття – „русинською” мовою, що базувалася як на місцевих говірках, так і на москвофільському варіанті російської мови” [Русанівський 2001: 291 – 292].

У кінці XIX ст. західноукраїнський варіант літературної мови впливав на східноукраїнську літературну мову. Крім того, як зазначає І. Матвіяс, східноукраїнський варіант літературної мови вбирав певні західноукраїнські діалектні елементи безпосередньо через творчість письменників, зокрема письменників-подолян: А. Свидницького, С. Руданського, М. Коцюбинського [Матвіяс 1998: 127].

Останнім часом з'явилося чимало робіт, присвячених вивченню ідіостилю окремих письменників. Не є винятком і згадані автори [Грещук 2007; Мацько 1982; Муромцева 2008; Пещак 1990; Сиваченко 1962; Сиваченко 2005], але досліджень мови творів письменників-подолян у контексті історії становлення й розвитку української літературної мови поки що немає. Очевидним є те, що письменники того періоду орієнтувалися на матрицю літературної мови, яка не була повністю сформована, але не могли й відкинути народної мови, з якою народилися й жили.

Мета нашої статті – з'ясувати, як відбилися говіркові явища у творчості А. Свидницького, С. Руданського, М. Коцюбинського. Матеріалом обрано неавторизований список роману „Люборацькі” А. Свидницького, рукопис збірки „Копа пісень”, автографи поезії „Не знаєш ти горя...” та співомовок С. Руданського, рукописи художніх творів М. Коцюбинського.

У творах згаданих письменників відбито такі визначальні фонетичні та граматичні особливості подільських говірок:

1. Вживання [y] на місці [o] (укання): *рубуча* – роботяща, *убіч* – обіч, *гудованцивъ* – годованців, *понагудовувано* – понагодовано, наприклад: „Паниматка, було, тилько пидь вечерь одну наймичку

прышле, а сама ыноди аж зь робитныкомъ прыйде: одно що такы рубуча була й сама, а друге, що якъ зйдетця зь молодычкамы, то любила й побазикаць” (Люборацькі); „И вже всюды вправылась, тилько ще оставалось бурряну насикты для *гудованцивъ*” (Люборацькі).

2. Звукосполука [ст] переходить у [с'ц']: Занедужав Микола – і Іван *замісць* нього пильнуе ватри (Тіні ...).

3. Характерною ознакою подільського говору є стверділий кінцевий [т'] у дієсловах 3-ої особи однини і множини теперішнього часу і 2-ої особи множини наказового способу: *закривают, почнут, пароблят, ненавидят, будут, любят, поважают, не знают, могут, засміют, заглядают, радіют, мают, будут, бігают, приймут, капают, бачит, почнут, покінчат, скажут, чекают, родит, сушит*, наприклад: „... то буде жыття сыроты, котрого *ненавидят*” (Андрій Соловійко...); „Хоцяж тебе не спіймалы, але *могут* спійняты” (Андрій Соловійко...); „Не инакше, як мольфарева справа, – гірко думав Іван, – наважив ся на життє, хоче з світу мя звести та й *сушит*...” (Тіні...).

4. Форми числівників називного-знахідного відмінків однини чоловічого роду з кореневим *є*, а не *и* органічно витворилися з давніх форм з кореневим *ь* (*оден, еден, іден < одьнь, едьнь*). Форми цього числівника з початковим *є* і його рефлексом *ї* (*єдь->їд-*) поширені в багатьох південно-західних говорах. Цю форму зберігають у своїх творах М. Коцюбинський та С. Руданський: „...воны вже дуже мицно почнут дерты *иден* другого за чубы...”; „То Ан-дрій-ко-о вкрав пе-риж-ки-и! не своїм голосом заверещала *идна* дытына...” (Андрій Соловійко...); „– Опришку *сден!*...; – Ігій! Безвстиднику *еден*...” (Тіні...); „Разъ топився грубый ляхъ Ставъ репетувати Мужик *иден* и побигъ Пана ратувати” (Надгорода).

5. Вставні приголосні [л], [н] після губних, наприклад: *Камнянець* – „Посередь города стоять въ *Камнянци* дома – одынь до другого попрылыпалы, улыця мизь нымы й де навхрест”; *тимня* – „...такъ и лясне на *тимня*, тилькы брызкы пидуть”; *здоровля* – „И я кажу, каже панотець. Луче нехай вже дытына такъ перемучытця; а додому прыйде, то виджыветця, анижь мають низащо *здоровля* видняты”; *голубляче* – „Це-бъ-то мавъ буты за хурмана, та тилько батигъ державъ у руци – колысь цей батигъ бувъ и посмоляный, а теперъ вже давно облизъ, ажъ рудый, та товстый такый! и на кинци гудзь, якъ *голубляче* яйце” (Люборацькі). Якщо у слові *Кам'янець* А. Свидницький послідовно вживає вставний [н], то в словах *здоровля* та *голубляче* вставний [л] вжито непослідовно, наприклад: *здоровья* – „Выпьемъ же теперъ, за *здоровья* Антонія”; *голубяче* – „А ыноди и зь вышого плєндра, наче *голубяче* яйце, такъ и лясне на *тимня*, тилькы брызкы пидуть” (Люборацькі). У ранніх творах М. Коцюбинського теж наявні слова з епентетичними приголосними: *соломляный* – „В туж хвыльну, як вин оце подумав, у его ниг опынывся *соломляный* брыль, зирванный витром у якогось чоловіка...”; *мягко* –

„Тыхо и *мягко* казав Жук”; *здоровля* – „Скільки воно уйняло в вас *здоровля*, счастья, скільки заgrabало в тяжкій праці добутих, кровавих грошей?” (Андрій Соловійко...).

6. Виразною фонетичною рисою подільського говору є наявність протетичного [г]. Наприклад: *Гумань* – „Коло *Гумани*, чы луче – в *Гуманицыни*, и було и е сельце – хочь бы й Солодькамы ёго назваты” (Люборацькі). В оповіданні М. Коцюбинського „Андрій Соловійко...” натрапляємо на слово *воспитувати*, але з протетичним [г] замість [в]: *госпытуваты*, наприклад: „И з роду не буду няньчыты та *госпытуваты* чужих дитей” (Андрій Соловійко...).

7. Типовою для подільського говору є твердість приголосного [р], наприклад: *ратуваты* – „Тоди молодыци вь ростечь, и на ихь місце прийшлы чоловікы паниматокь *ратуваты*”; *курам* – „Осуда ты моя, нещастя ты мое, не дочка, сказала маты й вийшла вь пекарню дать пораду тымь *курамь*, що поризалы (Люборацькі); *вечеру, вечери* – „Що ти робиш, доню? – поспитала мати. – *Вечеру* варитиму, мамо” (Харитя); „В печі тріщав вогонь та сичав борщ. Олена, мати Василькова, крутила голубці на *вечеру*” (Ялинка); *шкрабаты* – „В тій чоловік *шкрабається* в голову, наче хоче *вышкрабаты* з ній ту подать, що так мицно засила ёму в голову”; *канцелярыя* – „Тыхенько, так що его нихто не примытыв, вин пишов у канцелярыню и показав старшини бомагу” (Андрій Соловійко...); „Незнаеш ты *гора* Невидаеш жалю Счастлівый ты дядьку Прохоре ковалю!” (Не знаеш ти *горя*...); „Ой місяцю перекою Зайди за комору Нехай же я зь своїмь милимь Стану й *поговору*” (Повій вітре буйнесенький). Хоча у творах трапляється й м'який [р'] на місці нормативного [р]: *теперь, бахуря, Сибирь, тюрма, коляндарь, цвынтарь, ынспектарь, професарь* тощо: „Перше я тилько вмив ненавидиты людей – *теперь* навчывся их любви, навчывся выбачаты их выну темнотою их” (Андрій Соловійко...); „– Оце мы випровадылы товаришку, якь на *цвынтарь*, – говорылы дивчата, вертаючысь вь село” (Люборацькі).

8. У досліджуваних текстах приголосні в іменниках середнього роду II відміни в позиції після голосних перед давнім закінченням *-ьје* не подовжуються: *дівуваня, вбраня, убрانی, каміня, волося, наріканя, смітя, коріня, склепінєм, гиячка, вареня, з корінєм, галузя, благословєнє, коханєм, навутиєм, манатєм, житя*, наприклад: „А вь жинокь не збуває до розмовы: то *дівуваня* згадають, то се, то те...”; „Та старый нагадавь биле лычко та *вбраня*, то піддав дивчыні матеріялу і на скілька сутокь думаты”; „Ажь оть побигла черезь подвірря вь зеленимь *убрани*”; „Доливка *каминямь* выложена, плитыамы...” (Люборацькі); „Ще доси волося до горы встає, та мороз по шкури подырає” (Андрій Соловійко...); „Василько похолов з остраху. *Волося* полізло до гори, серце перестало стукати в грудях” (Ялинка); „...а з обох боків, як стіни, стояло жито й шелестіло вусатим *колосям*” (виправлено з *колоссям* –

Б.К.); „Довге стебло путається, великий серп не слухається в маленькій руці, *колося* лоскоче впріле личенько...” (Харитя); „Сонце ховалось за гори і чорний морок вставав із мертвих борів. Та то байдуже, бо вони знали, що таю, у долині, куди простують, сьвітить іще сонце та беть ся хвиля живого *житя*...” (У грішний світ); – „Я краще з’їм, я собі рибу купую, я все *вареня* з чаєм попила...” (У грішний світ); „Желиза пудамы, И начыня маешь Сядешь у свитльци Думоньку гадаешь” (Не знаєш ти горя...); „Коло млина коло броду Пило два голуби воду Напилися й полинули За *коханя* спомъгнули” (Коло млина коло броду): „Лысый я, *волося* спало, Решта билая якъ снигъ” (Полюби мене...). Подекуди трапляються й форми *волоссям, ломачче, обличчям*.

9. Форма давального відмінка однини іменників II відміни м’якої групи на **-ові** (щоправда, за тодішнім правописом А. Свидницький використовував літеру *ѣ* замість буквосполучення *ьо*), наприклад: *Антосьові* – „А *Антосѣви* байдуже: бігавъ соби по надвори та батогомъ вихлестувавъ – ще й радъ бувъ, бо не прыганялы до кныжкы” (Люборацькі).

10. Форма орудного відмінка однини іменників II відміни м’якої групи на **-ом**, наприклад: *Антосьом* – „Якъ Люборацька прыйхала зъ *Антосѣмъ*, то, якъ вси, взяла пару калачивъ хлиба – а въ тий сторони калачі печуть, що в решето не змистытця – здорові, – пляшку вына взяла и тры карбованци гришмы, тай повела сына «являтысь»” (Люборацькі); з *чайом* – „Я краще з’їм, я собі рибу купую, я все *вареня* з *чайом* попила...” (У грішний світ).

11. Уживання флексії **-и** замість **-і** у формі родового відмінка однини іменників III відміни, наприклад: *соли* – А попы народъ учтывый – куды! никому не жалуютъ хлиба-солы; *смерти* – А сердце такъ дрибненько та любенько типочытця, що бодай и до смерты, то не жалкувавъ бы (Люборацькі); „В печі палав вогонь і червоним язиком лизав *челюсти*”; „А Харитя й справді заходилася коло вечері. Змила в мисчині жменьку пшона, вкинула щіпку *соли* та дві-три бараболі. налляла горщик водою і приставила його до вогню”; „Великі сиві *очи* з під довгих чорних вій дивились пильно й розумно”; „Незабаром мати Хариті одужала. Молодиці вижали удовине жито, хрещений батько Харитин звів хліб в стодолу, і сироти вже не боялись голодної *смерти*” (Харитя); „На блакітні *очи* білявого Василька набігли сльози; „Але всюди було рівно, біло; сніг сіяв, аж *очи* боліли глянути на його”; „Петро взяв ялинку на свої сани, а поламані сани примостили на Якимових. Яким ньокав на свої на *кони*, поспішаючи до дому” (Ялинка).

12. Форма родового відмінка множини іменників жіночого роду I відміни на **-ів**, наприклад: *сестрів* – „Гей! дивчата! сказала паниматка панянкамъ, якъ ото пійшла въ валькирь, регочучьсь, – вона ажъ до *сестрив* прыйшла, – гей! дивчата! каже, прислав вамъ владыка богослова”; *бабів* – „Всякыхъ *бабивъ* паниматка звозыла, в комори муку

не ставало, що кожній то мьщину, то дві; а панотцеві все гирше тай гирше. Выдымо смерть зближалась” (Люборацькі). У М. Коцюбинського натрапляємо на вживання закінчення **-ів** замість нульової флексії у формах родового відмінка множини іменників чоловічого роду II відміни: *мищанив, цыганив*, наприклад: „...гурмы усякого люду: панив, *мищанив*, москалив, *цыганив*, мужыкив, жыдив...” (Андрій Соловійко...).

13. Уживання прикметниково-прислівникового суфікса **-ійш-** та **-іш-** для вираження вищого й найвищого ступенів порівняння замість суфікса **-іш-**: *добріщаю, сильніше, частіще, міцнішою, понятливіщий, розумнійший, скоріще, раніще, густіщий, чорніщий, прикріщою, міцніше, найчастіще*, наприклад: „– Говоры! дурна! озвалась паниматка. Вже ты не *розумнійший* за мого покійного татуня; а вони, було, все розказують, що такъ и такъ діятеметця, якъ зблыжытця страшный судъ” (Люборацькі); „...та ще така в мене собача натура, що як п'яний, то зараз *добріщаю*...”; „...щоб *мицнішою* здавалась” (Андрій Соловійко...); „Йій хтілося *скоріще* діждатися ранку”; „Ляжу зараз спати, щоб завтра *раніще* прокинутися, – подумала Харитя й, поставивши коло мами воду на ніч, лягла на лаву” (Харитя); „Боже зъ неба високого Скороти віку мого А хто в світі *щасливіцій* Причини до того” (Кажуть люди що щаслива...).

14. Дієприкметниковий суфікс **-ан-** у віддієслівних прикметниках замість суфікса **-ен-**, наприклад: *стрижаний, голяний, посмоляний, заваляне, выкладянных, одягняный, замучаным, нахияна* тощо, наприклад: „...давнійшымы часамы прычеть бувъ *стрыжаний* та *голяный*, і зодягалысь, хто якъ мигъ...”; „...и передъ дворомъ велькый пляць, штакетамы *обгороджаныи*”; „Це-бъ-то мавъ буты за хурмана, та тилько батигъ державъ у руци – колысь цей батигъ бувъ и *посмоляный*, а теперъ вже давно облизъ, ажъ рудый, та товстый такой!” (Люборацькі); „Гуркитня брычок по *выкладянных* каминямы вулицямы, високи будынки, вельки крамныци...”; „...все те я виддам бидным, *замучаным* сельским дитяам и их темным батькам та мамам” (Андрій Соловійко...); „З-за дверей виткнулось спершу відро, до половини виповнене водою, далі русява голова дівчинки, *нахияна* вбік до відра, а далі права рука, піднята трохи догори”; „Срібний промінь місячний тихо сяє на білій головці дівчинки, всміхається до нових червоних кісників, гуляє по смуглявому видочку та білих дрібненьких зубках, що виглядають з-за *розтуляних* повних уст, Харитя спить солодким сном”; „Вмить якось дуже жаль стало єі слабої матері, дужче заболів той пальчик, що втяла серпом, заболіли ноги, *наколяні* стерньою, згадався переляк недавний – сльози, мов град, посипалися на землю, і Харитя, голосно хлипаючи, почала ридати” (Харитя).

15. Приголосні **д, т, з, с, ст**, як відомо, вже в найдавніші часи переходили у відповідні шиплячі: **д → дж; т → ч; з → ж; с → ш; ст → щ**. Ці рефлексії зберігаються в сучасній українській мові, як у літературній,

так і в багатьох говорах: *ходжу, прошу, ненавиджу* тощо. У романі А. Свидницького „Люборацькі” та ранніх творах М. Коцюбинського дієслівні форми 1-ої особи однини теперішнього часу дієслів II дієвідміни подано без чергування [д], [т], [з], [с] з відповідними шиплячими, як у більшості південно-східних говорів, а також деяких південно-західних, наприклад: *ходю* – „А що паниматиночко, каже, и вамь лыхо, и вь мене не тыхо; прытопчимь же биду кляту черевыкамы. Бо й я вь черевыкахь же *ходю*”; *попросю* – „Зь попа була людына добра, то чы сказавь що, чы ни, а зодягся вь рясу – знакь, що панотець до двора йде за диломь – и каже: пйду, *попросю*, а білшь не можу”; *вчистю* – „Е! почавь Антосё зь гнивомь и пидскачывь з кулакамы: давай, бо такь и *вчистю*” (Люборацькі); *скрывдю* – „– Ну, земляче, ставай у мене, колы хочешь. Платою не *скрывдю*” (Андрій Соловійко...).

16. У дієсловах II дієвідміни у 3-й особі однини теперішнього часу вжито -е замість -ить. Спостерігаємо такі форми й в аналізованих творах, наприклад: *висе* – „... а що не змистылось, на тыну по килкахь проти сонця *висе*”; *робе* – „Якь бы за годынку передь цымь Масы побачыла, що хто *робе* таки штуки, сама просміяла бь, а теперь ось-якь!”; *молоте* – „Хай же старшьий *молоте*, а мы подывимось на двирь, чы не иде друга пидвода”; *говоре* – „– А! лыха моя годына! ото ізда! *говоре* зь досадою та жінка”; *доносе, любе* – „Та ще й *доносе*, додавь ёго сынь. Иноди ще й пидбреше. То смотрытель и *лube ii*”; *душе* – „– Не курить туть, шепче ёму Антосё, и на пивь-голосу: вы ж знаете, що мене *душе*”; *дзвоне* – „Оть дзвинокь и перестаеть калататы, а вже *дзвоне* – бо залатанный”; *входе* – „Якь *входе* чоловикь и дае письмо старшому”; *зломе, вкороте* – „Повие витерь, замете снигомь, колы ще яка товарына не *зломе*, не *вкороте* вику” (Люборацькі).

17. Злиті форми минулого часу складеного типу, що є поєднанням основної складової частини колишнього перфекта (дієприкметника) з допоміжним дієсловом у скороченому, здеформованому вигляді, наприклад: *чула-м* – „Каже мій пипь, що вміе, а я неписьменна. В церкви чытавь, сама *чула-мь*”; *забула-м* – „– Чы вы вже готови? – пыта Люборацькой. – Пождить, чы не *забула мь* чого, – видказала вона”; *хотів-есь* – „– Пять пнивь пасики, озвалась паниматка. Тепер крипысь; самь того *хтiв-есь*. Що бь то було мене послухаты! А теперь пятнадцять карбованчыкивь такь: тьху!”; *позирав-есь* – „А чого жь такь звысока на нась *позиравь-есь*?”; *бачыли-сьмо* – „И паниматка була коло шаровильныка, а панотець збыравсь сино косыты и пишовь коляндарь почытаты, якь *бачыли-сьмо*” (Люборацькі); „Ой якь би ти такь зо мною Якь я за тобою Жили *би-сьмо* серце мое Якь рыбка зь водою” (Ой ти сидиш на горбочку...).

Отже, у романі А. Свидницького „Люборацькі” відображено рівень нормування літературної мови відповідного періоду та живомовна стихія Поділля, що виражено в активному використанні фонетичних і

граматичних рис. Живою мовою спілкуються й усі персонажі С. Руданського, який увів у свої твори багато діалектних висловів, передав фонетичні й граматичні особливості подільської говірки. Твори М. Коцюбинського виявляють високий рівень унормованості української літературної мови, але й вони не позбавлені подільських говіркових особливостей.

Література

Грещук 2007 – Грещук В. Гуцульські діалектні риси в мові повісті М. Коцюбинського „Тіні забутих предків” / Валентина Грещук // Вісн. Прикарп. нац. ун-ту імені Василя Стефаника. Філологія. – Вип. XV – XVIII. – Івано-Франківськ : Вид.-дизайн. від. ЦІТ, 2007. – С. 520 – 524;
Матвіяс 2001 – Матвіяс І. Г. Варіанти української літературної мови / Іван Матвіяс. – К. : Б. в., 1998. – 162 с.;
Мацько 1982 – Мацько Л. І. Мовні засоби образності в новелі М. Коцюбинського „Intermezzo” / Л. І. Мацько // Укр. мова і л-ра в шк. – 1982. – № 10. – С. 43 – 49;
Муромцева 2008 – Муромцева О. Мова роману „Люборацькі” Анатолія Свидницького // 3 історії української літературної мови : вибр. пр. / Ольга Муромцева. – Х. : Б. в., 2008. – С. 47 – 86;
Пещак 1990 – Пещак М. М. Мовно-художнє вираження людяності в оповіданні М. Коцюбинського „Харитя” / М. М. Пещак // Культура слова. – Вип. 38. – К., 1990. – С. 33 – 36;
Русанівський 2001 – Русанівський В. М. Історія української літературної мови : підручник / В. М. Русанівський. – К. : АртЕк, 2001. – 392 с.;
Сиваченко 1962 – Сиваченко М. Є. Мова і стиль / М. Є. Сиваченко // Анатолій Свидницький і зародження соціального роману в українській літературі. – К. : Вид-во АН УРСР, 1962. – С. 270 – 300;
Сиваченко 2005 – Сиваченко М. Є. Студії над гуморесками Степана Руданського / М. Є. Сиваченко. – К. : Наук. думка, 1979. – 401 с.

Список використаних джерел

Кажуть люди що щаслива... – Від. рукоп. фондів і текстології Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України (далі – ІЛ). – Фонд 63. – № 4. – Руданський С. Копа пісень : зб. пісень з нотами. 60 пісень. – 1862. – Автограф;
Коло млина коло броду – ІЛ. – Фонд 63. – № 4. – Руданський С. Копа пісень. Зб. пісень з нотами. 60 пісень. – 1862. – Автограф;
Надгорода – ІЛ. – Фонд 63. – № 3. – Руданський С. Співомовки Винка Руданського. Зб. – Петропіль, 1859 – 1860. – Автограф;
Не знаєш ти горя ... – ІЛ. – Фонд 63. – № 24. – Попович Степан (Руданський С.). Не знаєш ти гора... – Поезія. – Автограф;
Ой ти сидиш на горбочку... – ІЛ. – Фонд 63. – № 4. – Руданський С. Копа пісень : зб. пісень з нотами. 60 пісень. – 1862. – Автограф;
Повій вітре буйнесенький – ІЛ. – Фонд 63. – № 4. – Руданський С. Копа пісень : зб. пісень з нотами. 60 пісень. – 1862. – Автограф;
Полюби мене... ІЛ. – Фонд 63. – № 3. – Руданський С. Співомовки Винка Руданського : зб. – Петропіль, 1859 – 1860. – Автограф;
Люборацькі – ІЛ. – Фонд 3. –

№ 3663. Свидницький Анатоль. Люборацькі. Список невідомою рукою; **Андрій Соловійко...** – Від. рукоп.. Черніг. літературно-меморіального музею-заповідника Михайла Коцюбинського (далі ЧМК). – р-1. – Коцюбинський М. Андрій Соловійко або вченіє свит, а невченіє тьма. – Автограф; **Тіні...** – ЧМК. – р 161. – Коцюбинський М. Тіні забутих предків. – Чернігів, 1911. – Автограф; **У грішний світ** – ІЛ. – Фонд VII. – № 431. – Коцюбинський М. У грішний світ. Новела, 1904. – Автограф; **Харитя** – ЧМК. – р 18. – Коцюбинський М. Харитя. – Лопатинці, 1891. – Автограф; **Ялинка** – ЧМК. – р 17. – Ялинка. Різдвяне оповідання М. Коцюбинського. – Лопатинці, 1891. – Автограф.

Коваленко Б. О. Відбиття рис подільського говору в рукописній спадщині С. Руданського, А. Свидницького, М. Коцюбинського

Важливим джерелом історичного вивчення подільських говірок є фольклорні та етнографічні записи з Поділля, а також художні твори. У статті охарактеризовано найголовніші фонетичні та граматичні особливості подільських говірок, виявлені в рукописах творів письменників-подолян: С. Руданського, А. Свидницького, М. Коцюбинського

Ключові слова: подільський говір, фонетичні особливості, граматичні особливості.

Коваленко Б. А. Отображение черт подольского говора в рукописном наследии С. Руданского, А. Свидницкого, М. Коцюбинского

Важным источником исторического изучения подольских говоров являются фольклорные и этнографические записи из Подолья, а также художественные произведения. В статье охарактеризованы основные фонетические и грамматические особенности подольских говоров, проявляющиеся в рукописях произведений писателей-подолян: С. Руданского, А. Свидницкого, М. Коцюбинского

Ключевые слова: подольский говор, фонетические особенности, грамматические особенности.

Kovalenko B. O. Reflection of Podill'a dialect in the manuscript heritage by S. Rudanskiy, A. Svydnytskiy, M. Kots'ubynskiy

One of the informant sources of historical investigation of Podilya dialects is folklore and ethnographic records from Podilya as well as literary works. The article describes the main phonetic and grammatical peculiarities of Podilya dialects that can be found in the autographs by Podill'an writers: S. Rudansky, A. Svydnytsky, M. Kotsyubynsky.

Key words: podilya dialect, phonetic peculiarities, grammatical peculiarities